

Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2016

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Ehdotus neuvoston asetukseksi eräiden kalakantojen ja kalakantaryhmien Itämerellä sovellettavien kalastusmahdollisuuksien vahvistamisesta vuodeksi 2016 (E 43/2015 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, maa- ja metsätalousministeriö
- ylitarkastaja Rainer Lahti, ympäristöministeriö
- erikoistutkija Jari Raitaniemi, Luonnonvarakeskus
- kalatalouskonsulentti Olli Saari, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
- suojeluasiantuntija Matti Ovaska, WWF Suomi

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Kalatalouden Keskusliitto
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Tausta

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 29.5.2015 (läntiselle turskalle päivitetty 28.8.2015) suosituksensa vuoden 2016 TAC:sta Itämeren kalakannoille. ICES:n suositukset muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden 2016 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2015 vp

Komission TAC ehdotukset

Kalakanta	EU TAC 2015	Komission ehdotus	Muutos %
Pohjanlahden silakka	158 470 tonnia	103 254 tonnia ^a	- 34,8 %
Pääalt. ja Suomenl. silakka	163 451 tonnia	177 505 tonnia	+ 8,6 %
Riianlahden silakka	38 780 tonnia	30 623 tonnia	- 21 %
Läntinen silakka	22 220 tonnia	24 797 tonnia	+ 11,6 %
Kilohaili	213 581 tonnia	184 336 tonnia	- 13,7 %
Pääaltaan/Pohjanlahd. lohi	95 928 lohta	105 850 lohta ^b	+ 10,3 %
Suomenlahden lohi	13 106 lohta	10 024 lohta ^c	- 25,3 %
Itäinen turska	51 429 tonnia	41 143 tonnia	- 20 %
Läntinen turska	15 900 tonnia	Ei vielä ehdotusta	
Punakampela	3 409 tonnia	4 034 tonnia	+ 18,3 %

- Pohjanlahden silakan TAC muodostuu Selkämerelle suositetusta 72 334 - 114 231 tonnista ja Perämerelle suositetusta 6 641 tonnista.
- Suosituksen sisältyy arvio vuoden 2014 mukaisista ei-toivotuista, raportoimattomista ja väärinraportoiduista saaliista. Ei-toivottu saalis koostuu hylkeen vahingoittamasta kalasta (8 100 lohta) ja alamittaisesta kalasta (3 500 lohta), josta ensin mainittu tulee vähentää TAC:sta ja viimeksi mainittu lisätä TAC:iin. Lisäksi suositukseen sisältyy raportoimatonta (7 %) ja väärinraportoitua (6 %) saalista, jonka esiintymistä vuonna 2016 tulee harkita TAC:ia vahvistettaessa. Suosituksen haarukka on arvioista ja laskentatavasta riippuen siten 89 320 - 116 000 lohta.
- Suosituksen sisältyy arvio vuoden 2014 mukaisista ei-toivotuista ja raportoimattomista saaliista. Ei-toivottu saalis (10 %) (hylkeen vahingoittama tai alamittainen lohi) tulee ottaa huomioon vahvistettaessa TAC:ia poisheittokiellon mukaisesti. Lisäksi suositukseen sisältyy raportoimatonta saalista (7 %), jonka esiintymistä vuonna 2016 tulee harkita TAC:ia vahvistettaessa. Suosituksen haarukka on arvioista ja laskentatavasta riippuen siten 9 794 - 11 800 lohta.

Itämeren säädeltyjen kalakantojen tila

EU:n yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun perusasetuksen 1380/2013 artiklassa 2 olevan tavoitteen mukaan kalakantoja tulisi hyödyntää kestäväen enimmäistuoton MSY:n (Maximum Sustainable Yield) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

MSY määritellään ICES:n suosituksissa kalakannan kutukannan sekä kalakannan kalastuskuolevuuden perusteella. Kalakannan katsotaan olevan MSY -tilassa, kun kutukanta on määriteltyä kokoa suurempi ja kalastuskuolevuus määriteltyä tasoa pienempi. ICES:n suositusten (MSYBtrigger ja Fmsy pistearvo) perusteella Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakanta sekä läntinen silakkakanta ovat molempien muuttujien osalta tavoitetilassa. Selkämeren silakkakannan tilaa koskeva analyttinen arvio muuttui vuodesta 2014 siten, että kutukannan koko on tavoitettiin

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2015 vp

lassa, mutta sen kalastuskuolevuus on hieman MSY tasoa suurempi. Myös kilohailikannan ja Riianlahden silakkakannan kutukannan koot ovat tavoitetilassa, mutta niiden kalastuskuolevuus on MSY tasoa suurempi.

ICES on myös antanut vaihteluvälejä MSY mukaiselle kalastuskuolevuudelle. Nämä tulevat sisältymään silakka-, kilohaili- ja turskakantoja koskevaan monivuotiseen suunnitelmaan (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus). Jatkossa neuvosto vahvistaa kalastusmahdollisuudet näiden vaihteluvälien perusteella siten, että MSY saavutetaan viimeistään vuonna 2020. Selkämeren silakkakantaa, Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakantaa sekä läntistä silakkakantaa hyödynnetään jo nyt ICES:n suosittelemien kalastuskuolevuuden vaihteluvälien mukaisesti. Selkämeren silakkakanta on korkeimmalla havaitulla tasolla ja myös silakkasaaliit Pohjanlahdella ovat viime vuosina olleet ennätyksellisiä.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC ja Suomenlahden lohen TAC kattavat molemmat useita lohikantoja, joiden tila vaihtelee suuresti. Vahvimmat lohikannat ovat Perämeren suuret lohikannat (Tornionjoki, Kalix, Pite, Åby, Byske, Ume/Vindel), jotka poikastuotannon perusteella ovat MSY tilassa tai lähellä sitä. Heikkoja lohikantoja ovat erityisesti Rickleån, Kågeälven ja Öreälven Pohjanlahdella ja monet kannat Itämeren pääaltaalla. Suomenlahden villit lohikannat (Viron lohijoet Keila, Vasalemma ja Kunda) ovat poikastuotannon perusteella osoittaneet elpymisen merkkejä. ICES määrittelee lohikantojen MSY tilaa vaelluspoikastuotannon perusteella.

ICES tuo neuvossaan myös esille, että sekakantakalastus on uhka heikoille lohikannoille, erityisesti Itämeren pääaltaalla, jossa kaikki heikot lohikannat käyvät syönnöksellä. Näiden kantojen elvyttäminen edellyttää pitkäaikaisia toimia kuten kalastusrajoituksia jokisuissa ja jokialueilla, elinympäristöjen kunnostuksia ja vaellusesteiden poistamista. ICES toteaa lisäksi, että Suomenlahden alueella pääosa lohista ovat istutettuja. Lohenkalastus Suomenlahdella tulisi kohdentaa istutettuun loheen mm. hyödyntämällä eväleikkauksia.

Suomen luonnonlohikantojen osalta voidaan todeta, että kesällä 2015 Tornionjokeen ja Simojokeen nousi luonnonvarakeskuksen lohilaskureiden havaintojen perusteella hyvin lohta, Tornionjokeen noin 58 000 ja Simojokeen noin 2 500 lohta. Lohimäärät vastaavat vuosien 2012 ja 2013 tasoa. Vuonna 2014 havaittiin ennätyksellinen n. 100 000 lohen nousu Tornionjokeen.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC:n osalta komissio on perustanut ehdotuksensa ICES:n neuvoon 116 000 lohesta, josta se Venäjän osuutena on vähentänyt 2 088 lohta (1,8 %) ja ICES:n arvio (n. 8 100 lohta) hylkeiden vahingoittamista kaloista, joita purkamisvelvoitteesta riippumatta ei lasketa kiintiöihin eikä näin ollen oteta huomioon TAC:n tasossa. Näin on päädytty ehdotettuun TAC:iin 105 850 lohta.

Suomenlahden lohen TAC:n osalta komissio on perustanut ehdotuksensa ICES:n suositukseen siitä, että pyyntiponnistusta alueella ei lisättäisi ja että TAC perustuisi istutetun kalan määrään. Suositellusta 11 800 lohesta on vähennetty Venäjän osuutena (9,3 % = 1 097 lohta) sekä ICES:n arvio (n. 679 lohta) hylkeiden vahingoittamista kaloista. Näin on päädytty ehdotettuun TAC:iin 10 024 lohta.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2015 vp

Meritaimenen osalta EU:ssa ei tehdä päätöksiä TAC:sta. ICES toteaa kuitenkin meritaimenta koskevassa neuvossaan, että meritaimenen kohdennettua kalastusta ja joutumista sivusaaliiksi muussa kalastuksessa tulisi vähentää Pohjanlahdella ja eteläisellä Itämerellä villien meritaimenkantojen suojelemiseksi. Lisäksi on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä.

ICES toteaa, että se ei voi antaa analyttistä arviota itäisen turskakannan tilasta. Tästä syystä ICES antaa varovaisuusperiaatteeseen perustuvan suosituksen kiintiön pienentämisestä. Läntinen turskakanta ei ole MSY tavoitteen mukainen, kalastuskuolevuus on liian korkea ja kutukanta liian pieni.

Valtioneuvoston kanta

Peruskanta

Valtioneuvosto kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2016 siten, että kalakantojen hyödyntäminen kestävän enimmäistuoton (Maximum Sustainable Yield, MSY) mukaisesti saavutettaisiin EU:n yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan perusasetuksen 1380/2013 tavoitteiden mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.

Tämä tulee toteuttaa siten, että kalastusmahdollisuuksien vahvistaminen perustuu ICES:n neuvon mukaisesti MSY kalastuskuolevuuden vaihteluväleihin. Vaihteluvälit tulevat sisältymään silakka-, kilohaili- ja turskakantoja koskevaan monivuotiseen suunnitelmaan (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus). Monivuotinen suunnitelmaehdotus on parhaillaan Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission kolmikantaneuvotteluissa.

Valtioneuvosto kannattaa komissio Itämeren kalakannoille ehdottamia suurimpia sallittuja saaliita (TAC) vuodelle 2016 ja sitä koskevaa asetusta, jäljempänä mainituin tarkennuksin.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen sekä Suomenlahden lohen TAC:t

Valtioneuvoston tavoitteena on lohikantojen hyödyntäminen MSY:n mukaisesti sekä ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä lohenkalastus.

Valtioneuvoston 16.10.2014 tekemän periaatepäätöksen (kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle) mukaisesti Suomi pyrkii löytämään yhteisymmärryksen komission ja muiden Itämeren jäsenvaltioiden kanssa Suomenlahden lohen TAC:sta sekä Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC:sta pyrkien noudattamaan ICES:n tieteellistä neuvoa. Tältä osin:

"Valtioneuvoston tavoitteena on säilyttää Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC kuluvan vuoden (95 928 lohta) tasolla, jolloin otettaisiin huomioon ICES:n arviot raportoimattomasta ja väärinraportoidusta saaliista ja sen kehityksestä. Jos neuvotteluissa ilmenee, että tavoitteen saavuttaminen ei ole mahdollista, Suomi pyrkii minimoimaan TAC:n suurentamisen kuluvan vuoden tasolta.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2015 vp

"Valtioneuvosto on valmis hyväksymään Suomenlahden lohien TAC:n pitämisen nykytasollaan (13 106 lohta) niin, että Viron pieni lohikiintiö ei johda kohtuuttomaan tilanteeseen, joka pakottaa Viroa sulkemaan muun rannikkokalastuksen. TAC:n nykyinen taso on mahdollistanut Viron luonnonlohikantojen myönteisen kehityksen. Lisäksi TAC:n kokonaiskäyttöaste on viime vuosina jäänyt alhaiseksi, joten saaliit ovat olleet ICES:n suosittelemalla tasolla. Tämän saalistason arvioidaan jatkuvan. Ottamalla huomioon Viron esittämät oikeutetut perustelut Suomenlahden lohien TAC:sta, Suomi pyrkii saamaan Viron tuen Itämeren päältä ja Pohjanlahden lohien TAC:n pitämiseksi kuluvan vuoden tasolla em. mukaisesti.

"ICES:in neuvo on, että kaupallisen kalastuksen saalis saisi Itämeren päältä ja Pohjanlahdella olla enintään 116 000 lohta. Tästä määrästä 1,9 % on aiemmin sovittu olevan Venäjän osuus, jolloin EU:n osuudeksi jää 113 912 lohta. Tämän lisäksi tulee vähentää hylkeiden vahingoittamien kalojen arvioitu määrä 8 100 lohta, koska purkamisvelvoitetta koskevien määräysten mukaisesti ne jätetään kirjaamatta kiintiöön, jonka tasossa niitä ei näin ollen voida huomioida. Jäljelle jää siten $113\,912 - 8\,100$ lohta = 105 812 lohta. Tästä määrästä tulee ICES:in mukaan vähentää arvio raportoimattomasta ja väärinraportoidusta lohisaaalista vuonna 2016. ICES on arvioinut, että niiden määrä vuonna 2015 olisi 25 000 lohta ja vuonna 2016 yhteensä 15 100 lohta. ICES:in tilastojen mukaan tämän saaliin määrä on vähentynyt viime vuosina merkittävästi (111 900 lohta v. 2010, 74 000 lohta v. 2011, 50 640 lohta v. 2012, 41 260 lohta v. 2013, 28 560 lohta v. 2014), joten saman trendin mukaisesti voidaan olettaa, että vuonna 2016 se olisi n. 10 000 lohta. Tällä perusteella ($105\,812 - 10\,000 = 95\,812$ lohta) tulokseksi saadaan TAC-määrä, joka on lähellä kuluvan vuoden TAC:ia."

Valtioneuvosto edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laittonta lohienkalastusta, ja jos sellaista todennetaan, se viipymättä ja kokonaan eliminoidaan.

Valtioneuvosto nostaa sopivissa asiayhteyksissä esiin Itämeren lohikantojen sekakantakalastukseen ja lohien merialueen vapaa-ajankalastukseen (lohen meriuistelu, eli ns. trollaus Etelä-Itämerellä) liittyvät ongelmat.

Pohjanlahden silakan TAC

Valtioneuvoston tärkeänä tavoitteena on, että TAC vahvistetaan ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (Selkämeren silakka 0,11—0,18) ylärajan perusteella siten, että TAC olisi 120 872 tonnia (Selkämeri 114 231 tonnia + Perämeri 6 641 tonnia), joka olisi 24 %:in pienennys kuluvan vuoden TAC:iin verrattuna. Selkämeren silakkakanta on arviointimenetelmää koskevan muutoksen johdosta arvioitu aiempaa pienemmäksi, mutta se on edelleen korkeimmalla havaitulla tasolla. TAC:in pienentämistarve johtuu uudesta arviointimenetelmästä. Komission ehdotus perustuu kalastuskuolevuuden MSY pistearvoon 0,15, jonka mukainen TAC pienennys (-35 %) on kannan hyvän tilan ja vuosien välisten TAC-vaihtelujen vähentämistarpeen vuoksi tarpeettoman suuri.

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2015 vp

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Valtioneuvosto pyrkii TAC:n vahvistamiseen ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (0,16—0,28) mukaisesti siten, että TAC olisi kuluvaa vuotta ja komission ehdotusta suurempi.

Riiianlahden silakkakannan TAC

Valtioneuvosto kannattaa Riiianlahden silakkakannan TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (Riiianlahti 0,24—0,38) ylärajan perusteella.

Kilohailin TAC

Valtioneuvosto kannattaa kilohailin TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (0,19—0,27) suuntaisesti siten, että se voidaan saavuttaa vuonna 2017.

Turskakantojen TAC:t

Valtioneuvosto kannattaa itäisen turskakannan TAC:in pienentämistä komission ehdotuksen mukaisesti. Itäisen turskakannan tilasta ei ole voitu tehdä analyyttistä arvioita eikä ICES ole voinut suositella kalastuskuolevuuden vaihteluväliä kannalle.

Valtioneuvosto kannattaa läntisen turskakannan TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon mukaisen kalastuskuolevuuden MSY-vaihteluvälin (0,13—0,39) suuntaisesti siten, että se voidaan saavuttaa vuonna 2017.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Lisäksi valtioneuvosto on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia muutoksia komission ehdotukseen, jotka ovat MSY 2015/2020 -tavoitteen, ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) suositukset Itämeren suurimmista sallituista saaliista (TAC) muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden 2016 kalastuskiintiöistä. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston yleiseen kantaan, jonka tavoitteena on Itämeren kalakantojen hyödyntäminen kestävä enimmäistuoton (MSY) mukaisesti.

Vuoden 2016 kalastusmahdollisuuksien osalta valiokunta pitää huolestuttavana sitä, että komission ehdotus Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohikiintiön nostamisesta on osin ristiriidassa ICES:n tieteellisen neuvonannon kanssa. Myös Itämeren itäistä turskakantaa koskeva komission kiintiöehdotus on ICES:n suosittelemaa tasoa suurempi. Läntisen turskakannan osalta komissio

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2015 vp

ei ole antanut omaa ehdotustaan, vaikka läntisen turskakannan heikko tila vaatii nopeita säätelytoimenpiteitä. Valiokunta pitää tärkeänä, että Itämeren kiintiöityjen kalalajien kalastusmahdollisuudet perustuvat ICES:n tieteellisiin suosituksiin.

Itämeren lohikannat ovat viime vuosikymmeninä kärsineet vesirakentamisesta, ympäristömuutoksista sekä voimakkaasta ylikalastuksesta, mutta viime vuosina toteutetun kalastuksen säätelyn ja muiden toimenpiteiden ansiosta lohikannat ovat osittain elpymässä. Valiokunta toteaa, että vuodesta 2012 lähtien jokeen nousseiden emokalojen määrät ovat kasvaneet Pohjanlahden lohijoissa. Pääsääntöisesti pohjoisen Pohjanlahden lohikannat ovat tällä hetkellä vahvempia kuin eteläisen Pohjanlahden ja Itämeren pääaltaan lohikannat. Vuosina 2012—2014 kutulohien määrä on kasvanut useissa Pohjanlahden lohijoissa siten, että vaelluspoikasmäärien odotetaan kasvavan vuonna 2016 kestävän enimmäistuoton tasolle. Kesällä 2015 Tornionjokeen nousi lohilaskurin havaintojen perusteella noin 58 000 ja Simojokeen noin 2 500 lohta. Nämä lohimäärät vastaavat suunnilleen vuosien 2012 ja 2013 tasoa. Tornionjoen vuoden 2015 lohen nousumäärä on noin puolet vuoden 2014 suuresta noususta.

ICES arvioi Itämeren lohikantojen tilaa toteutuneen vaelluspoikastuotannon ja arvioidun potentiaalisen vaelluspoikastuotannon suhteen perusteella. Lohikannan kestävä enimmäistuotto katsotaan saavutetuksi, kun vaelluspoikastuotanto on noin 75 prosenttia arvioidusta maksimimäärästä. ICES:n selvitysten mukaan Itämeren kaikkiaan 29 lohikannasta vaelluspoikastuotanto on tällä hetkellä vähintään 70 prosentin todennäköisyydellä kestävän enimmäistuoton (Fmsy) mahdollistavalla tasolla edelleen vain neljässä joessa.

ICES:n mukaan heikkoja lohikantoja uhkaa edelleen ns. sekakantakalastus, jossa sekä heikkoja että vahvoja lohikantoja pyydetään samanaikaisesti. ICES on toistuvasti korostanut merellä tapahtuvan sekakantakalastuksen riskejä heikoille lohikannoille sekä tarvetta lohenkalastuksen kantakohtaiseen säätelyyn. Valiokunta pitää välttämättömänä jatkaa ensi vuoden lohikiintiöitä koskevien neuvottelujen yhteydessä aktiivisesti keskusteluja siitä, miten voidaan vähentää sekakantakalastuksen vahingollisia vaikutuksia heikkoihin ja elvytettäviin lohikantoihin. Tavoitteena tulee olla esimerkiksi ajosiimakalastuskauden lyhentäminen eteläisellä Itämerellä.

Valiokunta pitää tärkeänä valtioneuvoston vuonna 2014 hyväksymässä kansallisessa lohi- ja meritaimenstrategiassa asetettua tavoitetta kasvattaa jäljellä olevien luonnonvaraisten lohikantojen kutunousua säatelemällä kalastusta riittävän tehokkaasti ja pitkäjänteisesti siten, että saavutetaan korkea pysyvä emolohimäärä. Valtioneuvoston vuonna 2012 hyväksymän kansallisen kalatiestrategian mukaan vaelluskalojen kestävän käytön ja hoidon varmistaminen sekä kalojen kulun turvaaminen edellyttää tehokkaita kalastuksensäätelytoimenpiteitä sekä muita toimenpiteitä. Valiokunta pitää näiden lähtökohtien huomioimista tärkeänä Itämeren lohen kalastuskiintiöitä asettaessa.

Lohikantojen elvyttäminen edellyttää tehokkaan kalastuksensäätelyn ohella kalateiden rakentamista ja virtavesien vesistökunnostuksia sekä veden hyvästä laadusta huolehtimista. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että jatkossa pyritään osin muuttamaan istutusvelvoitteita suunnitelmallisesti kalatievelvoitteiksi. Tutkimustulokset osoittavat, että lohikannan palauttamiseen on hyvät mahdollisuudet silloin, jos syönnös- ja kutuvaelluksen kalastusta vähennetään nykyisestä tasosta

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2015 vp

kauttaaltaan ja samalla kalojen vaellus joessa ylä- ja alavirtaan pystytään aikaansaamaan kohtuullisin pienin tappioin.

Valiokunta toteaa, että Itämeren heikommassa tilassa oleville lohikannoille tarvitaan jatkossa tarkemmat jokikohtaiset elvytysuunnitelmat. Valiokunta huomauttaa, että Itämeren lohien luontaisen poikastuotannon kasvattaminen erityisesti sekakantakalastuksen säätelyllä sekä muilla kantojen hoitotoimilla nykyistä suuremmaksi edistää pitkällä tähtäimellä kantojen elpymistä ja parantaa kalastusmahdollisuuksia koko Itämeren mittakaavassa.

Pääaltaan ja Pohjanlahden suurin sallittu saalis (TAC) on vuodelle 2015 yhteensä 95 928 lohta ja komission esitys vuoden 2016 kiintiöksi on 105 850 lohta (+ 10,3 %). Valtioneuvoston tavoitteena on vuoden 2016 kiintiöneuvotteluissa säilyttää Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohien lohikiintiö kuluvan vuoden (95 928 lohta) tasolla, jolloin otettaisiin huomioon ICES:n arviot raporttomasta ja väärinraportoidusta saaliista ja sen kehityksestä.

ICES:n neuvonannossa todetaan, ettei lohienkalastusta pääaltaalla ja Pohjanlahdella tule lisätä. Valiokunta pitää erittäin keskeisenä pitää neuvotteluissa kiinni ICES:n tieteellisten neuvojen noudattamisesta myös tältä osin. Valiokunta pitää todennäköisenä, että raporttomasta, väärin raportoidun ja ei-toivotun lohisaaliin määrä pysyy ensi vuonna suunnilleen nykyisellä tasolla, mikä tulee ottaa huomioon ensi vuoden lohikiintiötä määritettäessä. Valiokunta korostaa, että pääaltaan ja Pohjanlahden kiintiötä koskevilla neuvotteluilla tulee aktiivisesti pyrkiä yhdessä Ruotsin ja Viron kanssa yhteistyössä pitämään vuoden 2016 kiintiö nykyisellä tasolla, eikä komission esitystä kiintiön nostosta tule sellaisenaan hyväksyä.

Komission esitys Suomenlahden lohikiintiöksi on 10 024 lohta. Kiintiöesitys on 24 % pienempi kuin kuluvan vuoden kiintiö. Suomenlahden osalta valtioneuvosto on valmis hyväksymään kiintiön pitämisen nykytasollaan (13 106 lohta) niin, että Viron pieni lohikiintiö ei johda kohtuuttomaan tilanteeseen, joka pakottaa Viron sulkemaan muun rannikkokalastuksen. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomenlahden lohikiintiöt asetetaan tulevaisuudessa vastaamaan nykyistä paremmin ICES:n tieteellistä neuvoa ja todellisia saalismääriä. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomenlahden lohikiintiöillä mahdollistetaan jatkossa istutettujen kalojen rannikkopyynti, mutta turvataan riittävä lohien nousu Kymijokeen. Tulevaisuudessa Suomenlahdella tulee kohdistaa lohien ammattikalastus eväleikattuihin istutuslohiin ja vapauttaa luonnonkalat asianmukaisella tavalla rysistä. Tämä edellyttää kaikkien istutettujen lohien eväleikkaamista jatkossa, jotta luonnonkalat ja istutetut kalat voidaan varmuudella erottaa toisistaan.

Valiokunta painottaa myös tarvetta parantaa virkistys- ja kotitarvekalastuksen lohisaaliiden raportointia koko Itämeren alueella. Myös Suomessa tulee kehittää nykyistä kattavampi kustannustehokas virkistys- ja kotitarvekalastuksen saalisraportointijärjestelmä sekä meri- että jokialueille.

Valiokunta toteaa, että turska on Itämeren tärkeimpiä kalalajeja niin ekosysteemitasolla kuin kaupallisestikin. ICES ei ole kyennyt arvioimaan itäisen turskakannan nykyistä tilaa, mutta emokannan kokoa ainakin välillisesti kuvaava yli 30 cm:n mittaisten turskien saalis on ollut pyyntiponnistukseen verrattuna huomattavan pieni vuosina 2013—2015. Valiokunta katsoo, että Itämeren turskakantojen elvyttäminen vaatii pikaisia toimenpiteitä. Talven 2014—2015 suuri suolapulssi on hapekkaan ja suolaisen veden leviämisen myötä laajentanut Itämerellä tilapäisesti turskan po-

Valiokunnan lausunto YmVL 4/2015 vp

tentiaalisia lisääntymisalueita, mutta yhden suolapulssin vaikutukset jäävät todennäköisesti tilapäisiksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että syyt turskakantojen heikentyneeseen tilaan selvitetään tarkemmin ja harkitaan samalla pikaisesti tarve kalastussäännösten muutoksiin sekä tarkastellaan myös turskan monivuotisen hoitosuunnitelman muuttamistarvetta.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa edellä esitetyin täydennyksin valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 22.9.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Satu Hassi vihr
varapuheenjohtaja Silvia Modig vas
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Eeva-Maria Maijala kesk
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Nasima Razmyar sd
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Katja Taimela sd
jäsen Ari Torniainen kesk
varajäsen Sanna Marin sd
varajäsen Veera Ruoho ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.